

Quickscan flora en fauna en nader onderzoek roeken, Stationsomgeving Harderwijk

Ekos
Ekos

Ecologisch onderzoek en advies

Arnhem, 8 mei 2013

Colofon

Titel : Quickscan flora en fauna en nader onderzoek roeken
Subtitel : Stationsomgeving Harderwijk

Projectnummer : 13.006
Datum : 8 mei 2013

Veldonderzoek : A. Zandstra en T. Kooij
Auteur(s) : A. Zandstra

Goedgekeurd door : T. Kooij

Opdrachtgever : ProRail
Contactpersoon : H. van Dijken

Ekoza

Ecologisch onderzoek en advies

Tivolilaan 205
Postbus 2
6800 AA Arnhem

T: 026-8454583
info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Flora- en faunawet	5
2.2 Natuurbeschermingswet 1998	7
2.3 Ecologische Hoofdstructuur	8
3. Gebiedsbeschrijving	9
3.1 Gebiedsbeschrijving	9
3.2 Voorgenomen ingreep	11
4. Onderzoeksmethode	12
4.1 Bronnenonderzoek	12
4.2 Veldonderzoek	12
4.3 Uitwerking en rapportage	13
5. Resultaten	15
5.1. Gebiedsbescherming	15
5.1.1 Natura 2000	15
5.1.2 Ecologische Hoofdstructuur	16
5.2. Soortbescherming (Flora- en faunawet)	17
5.2.1 Grondgebonden zoogdieren	17
5.2.2 Vleermuizen	18
5.2.3 Vogels	19
5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen	19
5.2.5 Flora	20
5.2.6 Ongewervelden	21
6. Conclusies en aanbevelingen	22
6.1 Gebiedsbescherming	22
6.2 Soortbescherming	22
6.2.1 Grondgebonden zoogdieren	22
6.2.2 Vleermuizen	22
6.2.3 Vogels	23
6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen	23
6.2.5 Flora	23
6.2.6 Ongewervelden	23
Bronnen	24
Literatuur	24
Websites	24
Bijlage 1: Afwegingskader EHS	25

1. Inleiding

De gemeente Harderwijk wil de bestaande overweg bij station Harderwijk opheffen en vervangen door een tunnel onder het station. Hiervoor heeft de gemeente in het kader van een bestemmingsplanprocedure reeds een quickscan Flora en fauna laten opstellen door het bureau Bugel Hajema. Hierin wordt melding gemaakt van een mogelijke roekenkolonie nabij het station. Naast de plannen van de gemeente wil ProRail enkele aanpassingen realiseren aan het spoor en het station. ProRail heeft ecologisch adviesbureau Ekoza gevraagd de quickscan van bureau Bugel Hajema te actualiseren, en een quickscan Flora en fauna uit te voeren voor het gebied waar ProRail aanpassingen wil doen en nog niet is onderzocht. Daarnaast zal nader onderzoek uitgevoerd worden naar de aanwezigheid van roeken.

Ten behoeve van de werkzaamheden is het noodzakelijk om een aantal aspecten te onderzoeken. Hierbij moeten ook de eventuele gevolgen voor natuur aan de orde komen.

Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving. De bebouwing en groene elementen kunnen als rust- of verblijfplaats dienen voor verschillende diersoorten. Veel dieren en planten zijn middels de Flora- en faunawet beschermd. Om inzichtelijk te krijgen of voor het uitvoeren van de werkzaamheden een ontheffing nodig is in het kader van de Flora- en de faunawet, is het noodzakelijk om te weten of er beschermde dieren en/of planten op het terrein voorkomen.

Mogelijk liggen er beschermde gebieden in de directe omgeving van het terrein waarop de ingreep effect kan hebben. Dit is van belang te weten in verband met de Natuurbeschermingwet.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een quickscan. Het betreft een beoordeling van de huidige en potentiële aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren op de onderzoekslocatie en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden. De quickscan vindt plaats op grond van bronnenonderzoek en een terreinbezoek. Tijdens het terreinbezoek een inschatting gemaakt welke soorten voor kunnen komen en welke soorten op voorhand uit te sluiten zijn. Hierbij speelt ook de ingreep een belangrijke rol.

De quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de afwezigheid van soorten. Dit onderzoek betreft geen volledige veldinventarisatie. Mochten er effecten te verwachten zijn van de werkzaamheden op beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn, dan wordt een nader onderzoek geadviseerd.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet. Hoewel het geen wetgeving maar beleid betreft, is in dit hoofdstuk ook een paragraaf over de EHS opgenomen.

2.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) zijn omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

Artikel 2: 1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

1. De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.
2. De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen nog ontheffing verkregen worden voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Hierdoor kan geen ontheffing meer aangevraagd worden op basis van 'werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Voor vogels kan alleen nog ontheffing verkregen worden op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Dit houdt in dat ook geen ontheffing meer aangevraagd kan worden op basis van 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Het Natura 2000-netwerk is opgesteld ter bescherming van belangrijke habitats en soorten in Europa. De wettelijke basis voor de Natura 2000-gebieden zijn de Vogel- en Habitatrictlijnen (www.eea.europa.eu). In Nederland is de gebiedsbescherming geregeld in de Natuurbeschermingswet. Gebieden die worden aangewezen en beschermd op basis van de Natuurbeschermingswet zijn:

- Natura-2000-gebieden (Vogel- en Habitatrictlijn)
- Beschermdenatuurmonumenten
- Gebieden die de Minister van EL&I aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (met uitzondering van verplichtingen op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn), zoals Wetlands.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoringseffect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000 gebieden.

Activiteiten en projecten binnen een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn. Ook activiteiten en projecten buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn, omdat de wet ook een zogenaamde externe werking kent. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, moet deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

Het bevoegd gezag voor de verlening van de Natuurbeschermingswetvergunning is Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het Natura 2000-gebied ligt.

Er zijn een drietal situaties mogelijk:

- *Zeker geen negatief effect*
Geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig
- *Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect*
Verslechterings- en verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.
- *Kans op een significant negatief effect.*
Passende beoordeling (zwaardere procedure), Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend. Aan deze vergunning zullen voorschriften en beperkingen, bijvoorbeeld compensatie, verbonden zijn.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur

Het doel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is om een samenhangend netwerk te creëren van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Het huidige netwerk bestaat voor het merendeel uit Natura 2000-gebieden, de beschermde natuurmonumenten en andere bestaande natuurgebieden. Daarnaast worden natuurgebieden uitgebreid, nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en ecologische verbindingzones aangelegd. Onderdeel van de EHS zijn Ecologische Verbindingszones (EVZ), die natuurgebieden met elkaar verbinden om het migreren van dieren en planten tussen natuurgebieden mogelijk te maken.

Binnen de ecologische hoofdstructuur geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging en de uitvoering van bepaalde plannen niet mogelijk zijn als daarmee de wezenlijke kenmerken of natuurwaarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De initiatiefnemer moet onderzoek laten verrichten, om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit de stationsomgeving van Harderwijk en een deel van het spoor ten westen van het station. Globaal gezien loopt het plangebied vanaf km 47.4 tot km 49.4.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied.

Aan de zuidkant van het station ligt het Oranjepark en het Jan van Nassaupark. Langs de rand van de spoorberm is voor een groot deel begroeiing van bomen en struiken. Aan de zuidkant ligt langs het spoor een fiets- en wandelpad. Vanaf de Weisteeg ligt tussen dit fietspad en het spoor een kleine sloot.

Figuur 2. Impressie van het plangebied

3.2 Voorgenomen ingreep

De bestaande overweg bij het station van Harderwijk zal worden opgeheven en vervangen worden door een tunnel onder het station. Daarnaast onderzoekt ProRail de mogelijkheden om een 3e of 4e sprinter te laten halteren in Harderwijk. Daarvoor moet een extra keervoorziening worden gerealiseerd. De keervoorziening bestaat uit de aanleg van een 3e spoor vanaf Km 47.4 tot 48.9, aan de oostzijde (binnenzijde) van de bestaande spoorbaan. Ook het stationsgebied wordt anders ingericht. Het middenperron wordt versmald en er komt een extra perron bij aan de zuidzijde van het station. Mogelijk wordt het bestaande station gesloopt en wordt een nieuw station geïntegreerd in het ontwerp van de tunnel onder het station.

Voor het planvoornemen worden verder geen huizen gesloopt, waarschijnlijk vinden er wel werkzaamheden plaats in een sloot. Een aantal bomen en struiken zullen worden gekapt.

4. Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestaat uit twee delen. Voor het onderzoek is begonnen met een literatuurstudie, gevolgd door een veldonderzoek in het plangebied.

4.1 Bronnenonderzoek

Het onderzoek voor de gebiedsbescherming bestaat uit een literatuurstudie. Aan de hand van gegevens op www.rijksoverheid.nl wordt bepaald of er beschermde natuurgebieden in de omgeving van het plangebied liggen.

Het bronnenonderzoek voor de soortbescherming gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen, is gebruik gemaakt van de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP). De NDFP is een databank waarin zoveel mogelijk bekende verspreidingsgegevens van soorten zijn opgenomen. Het is een koppeling van databases zoals waarnemingen.nl en telmee.nl. Hierin participeren onder andere de PGO's (particuliere gegevensverzamelende organisaties) zoals Sovon, Ravon en de Zoogdierverseniging. Voor de gegevens uit de NDFP is een zoekgebied geselecteerd rondom de te onderzoeken locaties (ongeveer 500 meter) en is gekeken naar de gegevens uit de periode vanaf 2008 tot en met 2012. De website van waarneming.nl is geraadpleegd voor de meest actuele waarnemingen. Deze waarnemingen zijn nog niet opgenomen in de NDFP.

Daarnaast zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen geraadpleegd, zoals bijvoorbeeld 'De amfibieën en reptielen van Nederland' (Creemers, 2009).

4.2 Veldonderzoek

Het plangebied is bezocht op 27 maart 2013 en op 10 april 2013.

Het veldonderzoek bestaat uit twee delen:

Quickscan Flora- en Fauna

Voor het gehele plangebied is een onderzoek uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een eenmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.).

Aan de hand van literatuurgegevens en veldbezoek wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze waarden.

Roeken

In de quickscan van Bügel Hajema zijn nesten aangetroffen in een aantal bomen in het Jan van Nassaupark die mogelijk van roeken zijn. Deze bomen zullen mogelijk worden gekapt. Om te bepalen of er daadwerkelijk een roekenkolonie aanwezig is, is nader onderzoek uitgevoerd.

Deze inventarisatie bestaat uit twee bezoeken, waarvan de eerste heeft plaatsgevonden op 27 maart 2013. In deze periode zijn roeken reeds bezig met de nestbouw, en is de bladbezetting van de bomen nog laag. Het tweede veldbezoek heeft plaatsgevonden op 10 april 2013.

Nesten die in de tweede en derde week van april aanwezig zijn, worden vrijwel zeker gebruikt.

Alle nesten binnen een straal van 100 meter worden tot dezelfde kolonie gerekend.

4.3 Uitwerking en rapportage

Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Natura 2000) en de soortbescherming in de Flora- en faunawet. In voorliggende rapportage komen de volgende onderdelen aan bod:

Oriëntatiefase toets Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming)

Voorliggend onderzoek beschrijft de oriëntatiefase van de toetsing aan de Natuurbeschermingswet.

In een oriënterend onderzoek worden o.a. de onderstaande vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in de nabijheid van een gebied beschermd volgens de natuurbeschermingswet 1998 (bv. Natura 2000), of ligt er een Natura 2000-gebied binnen de invloedssfeer van de ingreeplocatie, zodat externe en/of cumulatieve effecten te verwachten zijn.
2. Wat zijn de mogelijke negatieve en/of positieve effecten van de voorgenomen ingrepen op de instandhoudingdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in kwestie.
3. Kunnen deze effecten:
 - a. verstrend zijn voor kwalificerende soorten
 - b. leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de kwalificerende habitats
 - c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Hieruit volgt of er een vergunning op grond van de natuurbeschermingswet is vereist. Het wel of niet afgeven van een vergunning wordt beoordeeld door middel van een verstorings- of verslechteringstoets of een passende beoordeling.

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn. Hierbij is onderscheidt gemaakt in tabel 1 soorten en de tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet.

Voor de tabel 1 soorten geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie paragraaf 2.1).

Voor tabel 2 soorten, en bij bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting is het mogelijk om met een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode te werken. Als de beschreven maatregelen van een goedgekeurd gedragscode in acht worden genomen, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De gedragscode van ProRail is nog niet goedgekeurd, maar een ander goedgekeurde gedragscode zou ook gebruikt kunnen worden.

De tabel 3 soorten zijn strikt beschermd. Indien er verbodsartikelen overtreden gaan worden is een ontheffing nodig.

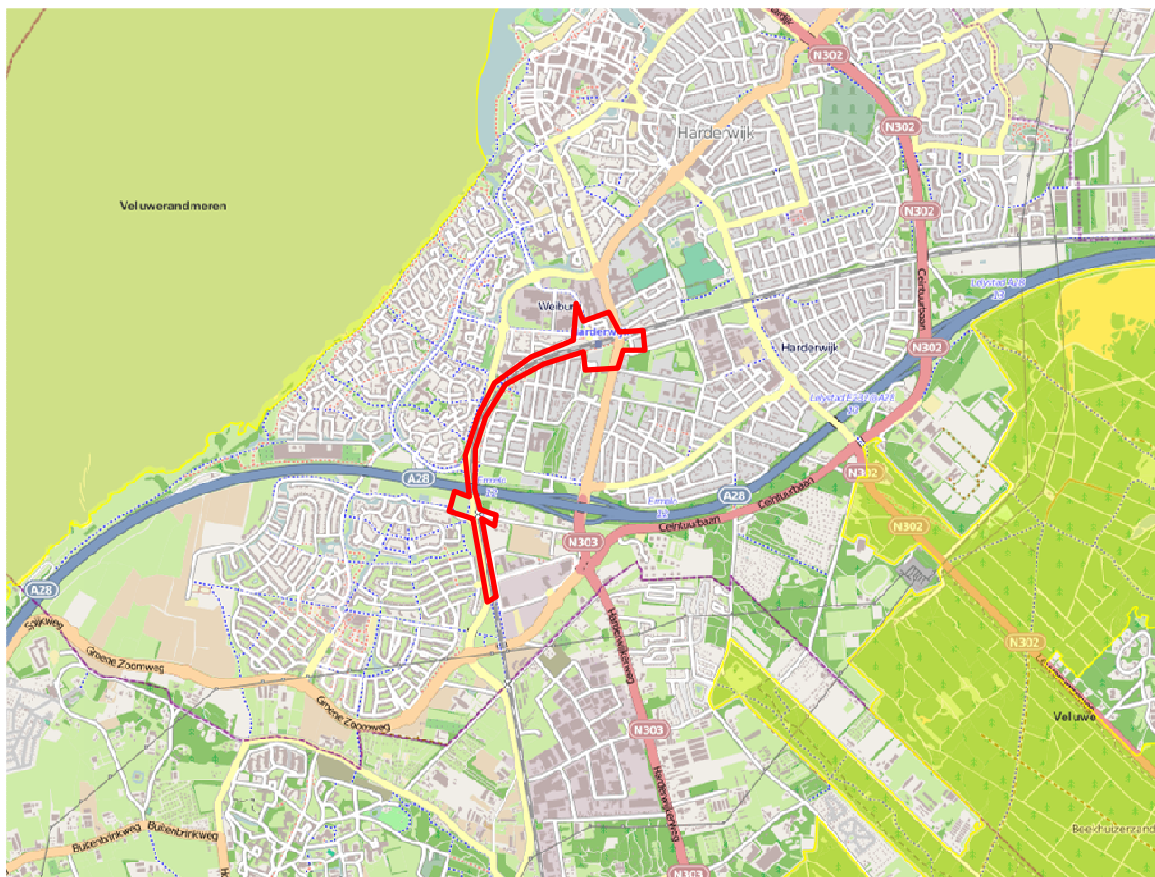
5. Resultaten

De werkzaamheden welke worden uitgevoerd kunnen zowel effect hebben op beschermde gebieden als op beschermde soorten. Aan de hand van literatuurgegevens en veldbezoeken wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze waarden.

5.1. Gebiedsbescherming

5.1.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. Het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren ligt op ongeveer 800 meter afstand ten noordwesten van het plangebied, het Natura 2000-gebied Veluwe ligt ongeveer 1 kilometer ten zuidoosten van het plangebied.

Figuur 3. Plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (geel). Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

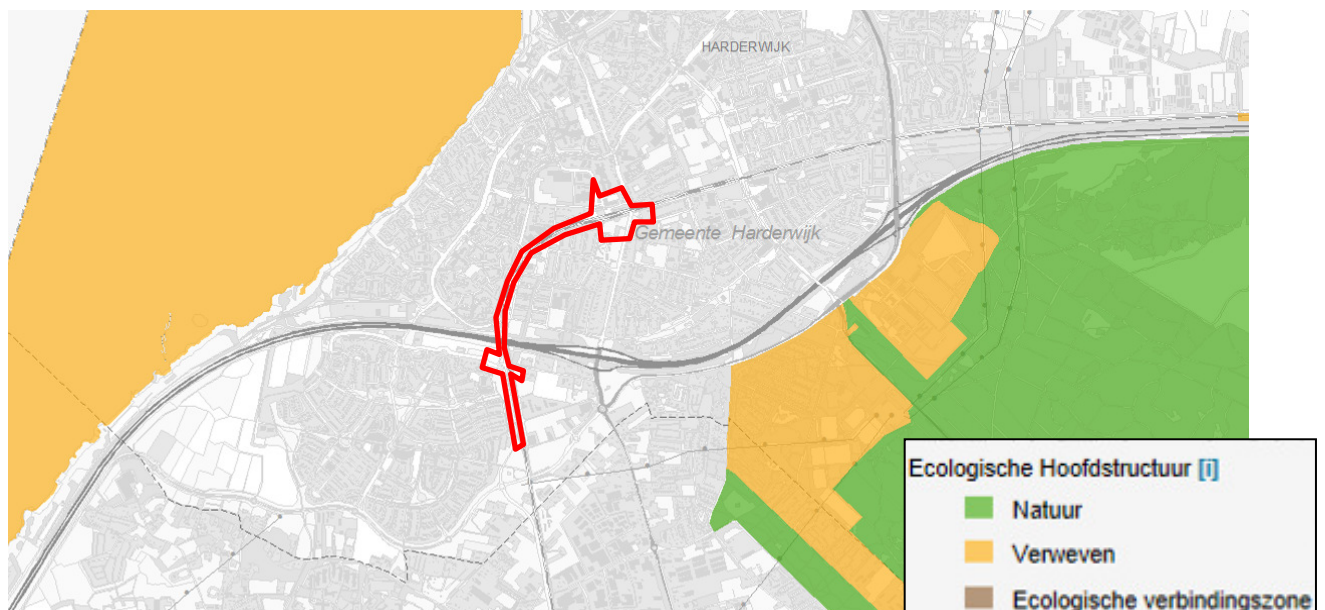
De effectenbeoordeling

Tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden ligt bebouwing. Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van beschermde natuurgebieden. Een nadere toetsing aan de Natuurbeschermingswet is niet nodig

5.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

De EHS is op Rijksniveau vastgelegd, maar is op provinciaal niveau door de provincies uitgewerkt. De provincie beschermt de EHS door middel van het 'Nee, tenzij' - principe: de provincie staat geen nieuwe functies toe, tenzij is aangetoond dat ze niet schadelijk zijn voor de natuur.

Het plangebied ligt buiten de EHS.

Figuur 4. De ligging van de EHS (groen en geel) ten opzichte van het plangebied (rood) Bron: [http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/\(S\(pe1xrz45myqa5qi5icxkro45\)\)/Default.aspx?applicatie=Ehs](http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/(S(pe1xrz45myqa5qi5icxkro45))/Default.aspx?applicatie=Ehs)

De effectenbeoordeling

Het EHS-beschermingsregime is opgebouwd uit verschillende elementen. Doormiddel van het doorlopen van een schema (zie bijlage 1) kan bepaald worden of, en onder welke voorwaarden, een voorgenomen ingreep kan worden toegestaan.

Het plangebied ligt niet binnen EHS. Het beleid van de EHS kent geen externe werking. De ingreep kan op basis van het EHS-beleid plaatsvinden.

5.2. Soortbescherming (Flora- en faunawet)

Er is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied. Doormiddel van het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de te verwachte beschermde soorten in het plangebied. Daarna is onderzocht welke effecten de werkzaamheden kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Voor de tabel 1 soorten van de Flora- en faunawet geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen en wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Daarom zullen de tabel 1 soorten die in het plangebied kunnen voorkomen wel worden genoemd, maar worden verder niet in de effectenbeoordeling meegenomen.

5.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Bronnenonderzoek

Een aantal grondgebonden zoogdieren komen in het plangebied of in de directe omgeving van het plangebied voor. Tabel 1 geeft een overzicht van deze soorten.

soort	beschermingsstatus		
	FF 1	FF2	FF3
egel	x		
mol	x		
konijn	x		
bosmuis	x		
bunzing	x		
wezel	x		

Tabel 1. Overzicht van grondgebonden zoogdieren die in het plangebied, of in de nabije omgeving bekend zijn.

Naast de bosmuis zullen ook andere soorten muizen van het plangebied gebruik maken, zoals bijvoorbeeld de huismuis en de huisspitsmuis. Het gaat hier om algemeen voorkomende soorten die onder de tabel 1 van de Flora- en faunawet vallen.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied veel molshopen aangetroffen. Bij het tweede veldbezoek schoot een konijn vanuit de begroeiing het spoor over.

Effectenbeoordeling

Het plangebied ligt in stedelijk gebied. Zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden door gebrek aan geschikt habitat niet in het plangebied verwacht.

5.2.2 Vleermuizen

Bronnenonderzoek

In het plangebied en de omgeving komen een aantal vleermuissoorten voor (zie tabel 2).

soort	beschermingsstatus		
	FF 1	FF2	FF3
gewone dwergvleermuis			X
rosse vleermuis			X
ruige dwergvleermuis			X
laatvlieger			X
meervleermuis			X
watervleermuis			X

Tabel 2. Overzicht van vleermuizen die in het plangebied, of in de nabije omgeving bekend zijn.

Alleen de gewone dwergvleermuis wordt nabij het plangebied waargenomen. De overige soorten zijn waarnemingen die gedaan zijn langs de rand van het Wolderwijd.

Veldonderzoek

Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen zich bevinden in gebouwen of bomen. Mogelijk wordt het stationsgebouw gesloopt, andere gebouwen worden niet gesloopt. Het stationsgebouw biedt geen mogelijkheden voor vleermuizen. Er zijn geen spleten of openingen in het gebouw waardoor vleermuizen naar binnen kunnen.

De bomen in het plangebied die gekapt zullen worden hebben geen holtes of spleten waar vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben.

Niet alleen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet, maar ook essentiële vliegroutes zijn beschermd. Vleermuizen zijn plaatstrouw en maken vaak jaren achter elkaar gebruik van hetzelfde netwerk aan verblijfplaatsen. De meeste soorten maken ook gebruik van min of meer vaste vliegroutes tussen hun verblijfplaats en het jachtgebied. Daarmee is deze vliegroute van essentieel belang voor een kolonie. Als de dieren niet meer zonder verstoring van hun verblijfplaats bij hun jachtgebied kunnen komen zullen ze moeten verhuizen. Om deze reden zijn vliegroutes van vleermuizen beschermd.

In het Jan van Nassaupark en Oranje park zullen vleermuizen foerageren. De beplanting langs het spoor en wegen in het plangebied zullen niet als essentiële vliegroute gebruikt worden, omdat deze te veel onderbroken wordt. Hetzelfde geldt voor de bomenrij langs de Weisteeg. De bomenrij staat relatief solitair in het landschap en vervult geen verbindende functie. Het kan daarom niet als essentiële vliegroute voor vleermuizen worden aangemerkt.

Effectenbeoordeling

Door de werkzaamheden zullen geen verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen. Ook essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn in het plangebied niet aanwezig.

5.2.3 Vogels

Bronnenonderzoek

In het plangebied komen bomen en struiken voor. Hierin kunnen allerlei algemene vogels broeden. In het Jan van Nassaupark staan grote bomen waar een soort als de grote bonte specht wordt waargenomen.

Mogelijk is hier ook een roekenkolonie aanwezig (Schwab, 2012).

Veldonderzoek

Tijdens de twee veldbezoeken zijn verschillende soorten vogels gehoord en gezien in de struiken en bomen langs het spoor: merel, koolmees, pimpelmees, houtduif, tortelduif, huismus, groenling, roodborst en ekster. Een groepje kauwtjes foerageerde rond het station. De bomen in het plangebied zijn zorgvuldig onderzocht op het voorkomen van roekennesten. Er is één houtduif nest aangetroffen, 8 eksternesten en van één nest is niet bekend van welke vogel deze is. Roeken en roekennesten zijn niet waargenomen.

Effectenbeoordeling

In de bomen en struiken in het plangebied kunnen vogels broeden. Vogels vallen onder hetzelfde beschermingsregime als de tabel 3 van de Flora- en faunawet en mogen in de broedtijd niet verstoord worden. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk.

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

Het kappen van bomen en struiken dient dan ook buiten deze periode te worden uitgevoerd.

De roek staat op de lijst van vogels met jaarrond beschermde nestplaats, categorie 2. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Er zijn geen roeken in het plangebied aanwezig.

5.2.4. Reptielen, amfibieën en vissen

Er is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig in het plangebied.

Bronnenonderzoek

Er zijn geen gegevens van waarnemingen van vissen in het plangebied of de omgeving van het plangebied bekend.

Wat betreft de amfibieën zijn alleen waarnemingen gedaan van bruine kikkers

Veldonderzoek

Het eerste veldbezoek heeft plaats gevonden op 27 maart. Het was nog een koude dag, waarbij op veel wateren een laagje ijs lag. Bij het tweede veldbezoek is de sloot langs het spoor bemonsterd met een schepnet. Het waterpeil was vergeleken het eerste bezoek behoorlijk gedaald. Op het laagje water wat nog in de sloot stond dreef een algenlaag. Vissen en amfibieën zijn niet aangetroffen.

Effectenbeoordeling

Algemeen voorkomende amfibieënsoorten, zoals bruine kikker gewone pad kunnen in het plangebied voorkomen. Zwaardere beschermde amfibieën en vissen worden niet verwacht. De spoorloot langs het Beneluxpad die vermoedelijk gedempt wordt, is relatief smal en ondiep. De kans is groot dat deze in de zomermaanden droog valt. Er gaat geen essentieel leefgebied voor deze soorten verloren.

5.2.5 Flora

Bronnenonderzoek

De omgeving van het plangebied bestaat uit stedelijk gebied. Op een enkele locatie is de stengelloze sleutelbloem aangetroffen, en op enkele locaties komt de tongvaren voor. Deze locaties liggen allen op ruime afstand van het plangebied.

soort	beschermingsstatus		
	FF 1	FF2	FF3
stengelloze sleutelbloem		x	
tongvaren		x	

Tabel 3. Overzicht van planten in het plangebied, of in de nabije omgeving die bekend zijn.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn op enkele plaatsen net buiten het plangebied gewone vogelmelk aangetroffen. Deze stonden in boomspiegels en in de rand van groenstroken. Ook binnen het plangebied zou de gewone vogelmelk voor kunnen komen. Dit is een tabel 1 soort van de Flora- en faunawet.

Effectenbeoordeling

Het plangebied is grotendeels verhard. Langs de wegen en het spoor groeien heggen, liggen groenstroken, grasvelden, hondenuitlaatplaatsen en laanbeplanting. Deze worden goed onderhouden, vaak gemaaid en geschoffeld. De tongvaren is niet aangetroffen, en ook andere zwaardere beschermde plantensoorten worden in het plangebied niet verwacht.

5.2.6 Ongewervelden

Bronnenonderzoek

Er zijn geen gegevens bekend van het voorkomen van ongewervelden in het plangebied.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt op het voorkomen van beschermde ongewervelden in het plangebied. Iedere soort is afhankelijk van een bepaald habitat. Deze habitats (met name heide en (laag)veen, grote rivieren en oude, rottende eiken) liggen niet in het plangebied.

Effectenbeoordeling

Beschermde ongewervelden worden niet in het plangebied verwacht.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van het voorgaande kan een aantal conclusies worden getrokken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

6.1 Gebiedsbescherming

Er zijn geen negatieve effecten, dan wel significant negatieve effecten te verwachten van het project op de nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is niet nodig.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS.

De ingreep kan op basis van het EHS-beleid plaatsvinden.

6.2 Soortbescherming

De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Vooral de instandhouding van verblijfplaatsen is hiervoor van belang en in mindere mate ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Voor alle tabel 1 soorten die in het plangebied voor kunnen komen geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen en wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden door gebrek aan geschikt habitat niet in het plangebied verwacht. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

6.2.2 Vleermuizen

Er zullen geen verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen door de voorgenomen werkzaamheden verdwijnen. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

6.2.3 Vogels

Er is geen roekenkolonie aanwezig in het plangebied.

In de bomen en struiken in het plangebied kunnen vogels broeden. Een aantal nesten zijn in de te kappen bomen aangetroffen.

Het kappen van bomen en struiken dient buiten het broedseizoen voor vogels te worden uitgevoerd.

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen, vissen en amfibieën uit de tabel 2 en 3 van de Flora en faunawet worden in het plangebied niet verwacht. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

6.2.5 Flora

Zwaarder beschermde plantensoorten worden niet in het plangebied verwacht. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

6.2.6 Ongewervelden

Beschermde soorten ongewervelden worden niet verwacht. De ingreep heeft geen negatief effect op ongewervelden. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

Bronnen

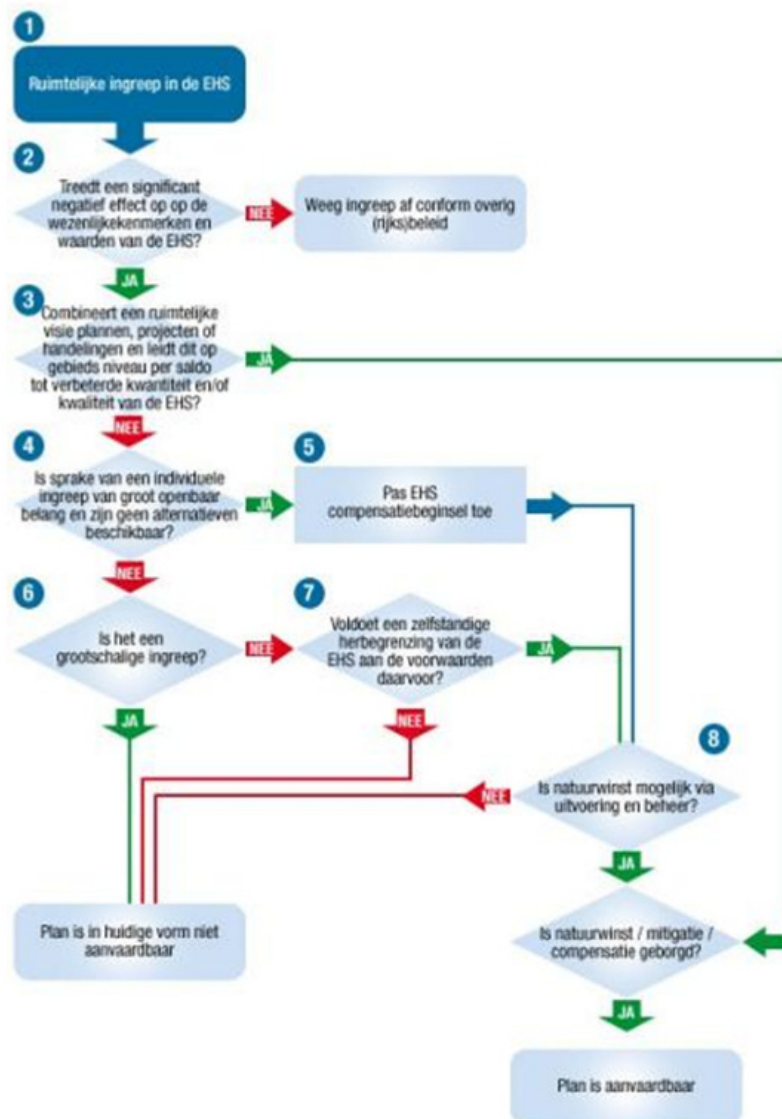
Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- ANWB, Topografische dienst, 2004. Topografische Atlas Gelderland.
- Koster A. 1991. Spoorwegen, Toevluchtsoord voor plant en dier. Utrecht: Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. –Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden.
- Schwab, A.A., 2012. Advies Natuurwaarden Stationsomgeving Harderwijk. BügelHajema Adviseurs. Projectnummer 116.32.00.00.00

Websites

- www.rijksoverheid.nl
- www.waarneming.nl
- www.ndff.nl
- www.google.nl/maps
- www.ravon.nl

Bijlage 1: Afwegingskader EHS

Bron: www.rijksoverheid.nl